

Gammahydroxidmörnsyra (gamma) och lack

Publicerad 20.12.2005. Uppdaterad 1.6.2009

Gammahydroxidmörnsyra (gamma-hydroxibutyrat, GHB) förlamar centrala nervsystemet. I några europeiska länder används gammahydroxidmörnsyra som anestesimedel, men är inte registrerat som läkemedel i Finland. I några länder används gammahydroxidmörnsyra, förutom i medicinskt syfte även i missbrukar- och kroppsbyggarsammanhang. I dessa sammanhang talar man kort och gott om gamma. Gammahydroxidmörnsyra har från och med 1.12.2001 klassificerats som narkotika i Finland (SHM:s förordning 983/2001). Enligt 3 § i narkotikalagen är innehav och distribution av samt handel med narkotika förbjudna.

Missbruket av drogen gammahydroxidmörnsyra har under de senaste åren ökat i Finland. Den används i form av korn, kapslar, pulver eller lösning som vanligtvis intas oralt (via munnen). Den gammahydroxidmörnsyra som säljs på gatan är ofta oren och ämnessammansättningen i doserna kan variera betydligt. Gammahydroxidmörnsyra missbrukas bl.a. på grund av sin förmåga att framkalla avslappning och välbehag. Trots att man inte kunnat bevisa att gammahydroxidmörnsyran har anabolisk effekt, använder kroppsbyggare ämnet i det syftet.

Gammahydroxidmörnsyra framkallar, beroende på dos, olika grader av nedsatt medvetande. Medlet framkallar en mängd olika skadeverkningar. Hit hör sänkt blodtryck, minnesluckor, sömnhighet, yrsel, illamående, kräkning, kramper, sänkt hjärtfrekvens, sänkt andningsfrekvens, andningsförlamning, hallucinationer, medvetlöshet och koma. Även biverkningar i nervsystemet kan förekomma såsom huvudvärk, förvirring, minnesluckor, motoriska svårigheter och spasmer.

När medlet intas oralt (via munnen) kommer effekten efter 15-30 minuter. Om man tagit en så stor dos att följden är förgiftningstillstånd och sänkt medvetandenivå, räcker medvetlösheten vanligen några timmar. Om man använder medlet tillsammans med andra ämnen som påverkar det centrala nervsystemet, t.ex. alkohol eller mediciner, kan det ge oförutsägbara konsekvenser.

Vid första hjälpen av förgiftningsfall lägger man patienten i framstupa sidoläge så att andningen sker obehindrat. Vid behov ges konstgjord andning med mun mot mun-metoden och man ser till att patienten kommer till sjukhus för observation. Det saknas motmedel mot gammahydroxidmörnsyra och förgiftningssymtomen behandlas så att kroppsfunktionerna kan upprätthållas. Missbrukare har avlidit av GHB-förgiftningar.

Det tar många timmar innan man är fullständigt återhämtad och i vissa fall kan gammahydroxidmörnsyra leda till yrsel som uppträder under flera dygn. Långvarigt missbruk leder till fysiskt beroende. Abstinensen som ger sig till känna i form av sömnlöshet, ångest och darrningar kan vara från några dagar upp till ett par veckor. Långtidseffekterna av gammahydroxidmörnsyra är tills vidare okända.

Helsingfors akutmottagning har statistikfört allvarliga fall av gamma- och lacköverdoser under några år. Det verkar som att de håller på att öka. Till exempel år 2005 var antalet gamma- och lacköverdoser 44, när det år 2008 uppgick till redan 143. I slutet av maj år 2009 var antalet fall 23.

Specialsjukskötare, HvM Airi Partanen
THL

link

Källa till webbadress: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/droger-och-ovriga-beroenden/gammahydroxidmorsyra-gamma-och-lack>